

CSEREI MIHALY FÖLJEGYZÉSEI.

— MÁSODIK ÉS BEFEJEZŐ KÖZLEMÉNY. —

2. Maji volt az enyedi collegiumban igen szép actus Árpádról és mellette levő hat régi scythiai kapitányokról, mikor Scythiából kijöven sok néppel pannoniai Suaches (?) királt levágván, minden hadával Magyarországnban letelepedtenek, melynek is nézésin jelen voltam. Voltak szép intermediumok is.

5. Enyedről megindulván, mentem hálni Földvára Daniel Péter uramhoz.

6. Kocsárdra, onnan Nagy-Lakra, Csucsra és ebédre Keczére Apor István uramhoz.

7. Keczéről ebéd után megindulván, Lóna és Gyéres mellett Egerbegyre hálni az Aranyos mellé.

8. Mentem ebédre Thordára az sógorhoz. Thordáról délután 4 órakor Kolosvárra.

10. Voltak Apor uramnál Feferhon kolosvári commendans tiszteivel együtt és mulattanak.

12. Ebéd után mentünk Sukra és Bonczidára, estve érkezvén volt rettenetes rút szélvész idő.

14. Ebéd után megindulván, jöttem vissza Kolosvárra. Aliquibus tempora desunt, aliqui temporibus desunt.

21. Voltam az monostori pápista templomban, az holott nagy frequentia és solemnitas volt, praedikállot Vizeleti páter nagy zelussal. Praedicatioja rendinek volt új és hallatlan módja, mint az prokatorok szokták agálni az causát in foro. Textusa volt Joannis sexto capite: *et litigabant judaei inter se.*

22. Mentem Fejérdre Gyárfás István urammal, uram ő kgylme dolgai iránt.

23. Jöttem vissza Kolosvárra ebéd után.

25. Kilencz órakor megindulván Kolosvárról, jöttünk három órakor Keczére.

27. Maji ebéd után mentem Egerbegyre, onnan Gyéresre, vacsorára Lónára az gubernator eleiben.

28. Reggel megindulván mentem Detrehemre, onnan az kóki cserékre vadászni.

30. Mentem Thordára és az nap estvére vissza is jöttem Keczére. (Jun.) 8. Medardi estve felé volt igen nagy eső.

9. Ebéd után mentünk Kutyalvára, szálltunk gróf Pekri Lőrincz uram ő ngánál.

10. Reggel mentünk az gubernatorral Radnóthra, az nap is ott háltunk, szállásunk volt Balog Ferencz úrnál.

11. Ebédre jöttünk vissza Keczére.

12. Keczéről megindulván és Gerendnél által az Aranyoson, mentem ebédre Földvárra, Daniel Péter uramhoz, vacsorára mentem Enyedre.

13. Mentem ebédre Keresztesi Sámuel uramhoz Szentkirályra. Ebéd után jöttem vissza Enyedre.

14. Ebéd után mentem Földvárra.

15. Ebéd után megindulván, mentem Sügödre, Forróra, Süllyére és Herepire hálni egy emberséges embernél.

16. Dombóra, Adámosra, Balástelkére, ebédet ettünk Megyes mellett, vacsorára mentünk Martonfalvára.

17. Ebéd után megindulván, vacsorára Bürkösre.

18. Ebédre az lesesi széna-füben, vacsorára az sibreki (Siberk) ¹⁾ paphoz, Solyom Mártonhoz.

19. Ebédre szent-péteri széna-füben, vacsorára Olosz-Telekre, Daniel Péterné aszsz.

20. Ebéd után jöttem haza Isten hírvél.

22., 23. Junii lesz az hugom lakadalma.

25. Ment el, én is elkísírtém Miklósváráig.

(Jul.) 9. Mentem Hidvégire, esmét azon napon jöttem vissza, volt igen rút essős idő.

13. Mentem Hidvégire, onnan mentem Krizbára, estve jöttem haza Isten hírvél.

23. Mentem Brassóban, voltam az nap ben.

24. Kiindulván, jöttem haza Isten hírvél.

26. Délután volt nagy égháború, szörnyű villámlással és csattogással, mellyek után nagy jégesső is lett, kivált az tavasz határban.

Ezen hónapban hallatlan számú mennykövek hullottanak le Erdélyországában, rettenetes csattogással, mellyek sok embereket megöltének, várakat, templomokat és egyéb épületeket megrontottanak.

(Aug.) Jövén szomorú hír az fővezérnek tatárokkal együtt való bejövete felől, az egész ország nagy felháborodásban és futásban volt.

2. Mentem Ürmösre Maurer Gábor uramhoz, az nap jöttem haza Isten hírvél.

14. Érkezett jó hírünk, hogy az fővezér az tatár hámmal együtt Erdély felé való útját elhagyván, Landor-Fejérvár felé fordult.

15. Volt igen szép tiszta nyári idő.

22. Egész nap szép tiszta idő levén, estve felé volt rút, alkal-

¹⁾ Seyburg.

matlan zurzavar nagy széllel együtt, mely(ek) sok házak fedeleiben és egyéb épületekben nagy kárt tettek anyámasszonynak.

24. Indultam meg hazól Isten hírvél, ebédre az Rikában, vacsorára Petekre, Nagy Sigmond uramhoz.

25. Ebédre Erkedre, vacsorára mentem hálni Nádasra az folnagyhoz.

26. Ebédre Egrestőre, az nap mulattam ott Donáth Mihály öcsémnél.

27. Ebédre mentem Kóród-Szent-Mártonra, onnan Besenyőre, Szabó Mihályhoz, vacsorára Balog Ferencz uramhoz Radnóthra, ott is háltam ő kglminél.

28. Csintosra, Csekelokára, Batizfalvára, Forróra, Ispánlakára, Bagóra, Csombornál általmenvén az Maroson, Enyedre későn éczaka érkeztem az hugomhoz.

29., 30., 31. Mulattam az hugomnál, az holott ajándékozott egy kétcsőjü karabélyt nekem Borbereké István uram.

1. Sept. ebédkor megindulván Enyedről jöttem Földvára Daniel Péter uramhoz, onnan mentem Kocsárdra és Gerendre, onnan megint Keczére Apor István uramhoz, volt rettenetes, hihetetlen és hallatlan meleg idő ezen napokon.

5. Indultunk Kolosvárra, ebédre Thordára, vacsorára mentünk bé Kolosvárra.

6. Mentem Szamosfalvára Gyerőfi uramhoz, az nap esmét jöttem vissza Kolosvárra.

15. Ebéd után indultunk meg Kolosvárról és sebesen menvén mindenütt érkezünk délután három órakor Bonczidára gubernator uramhoz ő ngához, utunkban volt valami kevés pászmás essőske.

16. Ebéd után indultunk meg Bonczidáról és mentünk hálni vacsorára Kolosra gubernator urammal együtt.

17. Nyolcz órakor megindulván, jöttünk ebéd után két óra tájban az gyűlésre.

Voltak hosszas és hallatlan szárazság után igen szép vetni hasznos essők.

Somlyó és Várad táján az sáskák rettenetes károkat tesznek mind az vetésekben, mind az szőlőkben, kik között éktelen nagy fajú sáskák látszódtak.

(Oct.) Ne fuge sta Basta, ne fuge sta bene Basta,
Sed fugis et vasta tua copia sternitur hasta,
Copia non casta miserorum sanguine pasta,
Te pariter Basta perdat male vasta catasta.
Hic jacet ille ferus, Latro merus et Nero verus
Carus (Cacus?) Atrox Dacus, scelerum Lacus Ille Valachus.
Hic qui transibis bisque terque cacabis et ibis.¹⁾

Michaelis Vojvodae Epitaphium In Miriszlo.

¹⁾ V. ö. Szamosközy: Történeti maradványai IV. 151–152. l., hol két részben van adva s nem igen érthető külön-külön. Az id. hely szerint e sorokat Szamosközy maga írta. A Cserei-félében pár eltérés is van.

Romulidae Cannas ego Varnam Clade notavi,
 Discite mortales non temerare Fidem,
 Me nisi Pontifices jussissent rumpere foedus
 Non ferret Scythicus Pannonis ora jugum.

Epitaphium Ladislai Regis 2. (sic!) apud Varnam occisi.

8. Lett vége az thordai gyűlésnek, Thordáról ebéd után megindulván, mentünk estvére Keczére, utunkban vadászván.

9. Volt rút, alkalmatlan, erős, hideg szél.

13. Mentünk vadászni, fogattunk rókát.

14. Gyéresre, onnan az szőlőhegyben.

15. Mentem vissza Keczére. Volt rút, szélvész, hideg, essős idő utunkban.

16. Mentünk az úrral ő ngával együtt Nagy-Enyedre az sokadalomban.

17. Mulattam Enyeden az sógornál.

18. Isten hírvél érkeztem Keczére.

20. Mentem Gerendre, onnan Gerend-Kereszturra Kemény János uramhoz.

21. Mentem ismét Gerendre Kemény Jánoshoz.

24. Mentünk bé Kolosvárra az úrral ő ngával együtt. Ebédet ettünk az király rétin egy boglyánál.

26. Mentünk az asszonynyal ő nagyságával együtt Karában.

27. Mulattunk Karában. Tették koporsóban Rhédai István uramat.

28. Mentünk vissza Kolosvárra.

30. Mentünk ki Korda urammal az monostori majorban.

31. Az úrral ő ngával együtt mentünk Gyaluban gubernator uramhoz.

1. Novembris jöttünk vissza Kolosvárra.

2. Voltam Kolosvárrott Kornis Péter uram ő kegyelme lakadalomban.

3. Ebéd után az násznépivel együtt megindulván, mentünk hálni Thordára.

4. Thordáról ebédre Enyedre, vacsorára pedig mentünk Sárdra.

5., 6. Voltam Sárdon az lakadalomban.

7. Megindulván Sárdról, ebédre mentem Enyedre, vacsorára Thordára.

8. Ebéd után megindulván, mentünk vacsorára Kolosvárra.

10. Mentünk Fejédre gubernator urammal ő ngával együtt vadászni.

11. Jöttünk vissza Kolozsvárra.

17. Indultam haza felé Isten hírvél, ebédre mentünk Thordára, vacsorára későn Keczére.

18. Másnap ebédre Csapóra, vacsorára Besenyőre, Sárpatakiné asszony házához.

19. Mentem ebédre Szent-Mártonban, vacsorára pedig Egrestőre.
 20. Ebédre Erdő-Szentgyörgyre, vacsorára Bethfalvára, Bíró Sámuel uramhoz.
 21. Mentem Galambfalvára, vacsorára Somborra az folnagyhoz.
 22. Ebédre Isten hírvél haza.
 24. Mentem Brassóban az úr ő nga parancsolatjából, érkeztem bé estve felé, utamban volt alkalmatlan rút, vizes és sáros idő.
 Mulattam egész hétig Brassóban.
 2. Decembr. egy órakor indultam ki Brassóból és Hidvéginé elsetétedvén, éczaka érkeztem haza Isten hírvél.
 6. Dec. szállottanak bé az németek quartélyban Miklósvárszékiben.
 7. Kezdet esső esni és az föld meglágyulván, az mi kevés hó esett, az is mind elment.
 10. Voltam Donáth Mihály urnál ebéden, onnan estve mentünk Szabó Istvánhoz.
 15. Reggel mentem Ágostoufalvára, onnan visszajöttem Ürmösre.
 16. Mulattam egész napon Ürmösön Maurer Gábor uramékkal, ott lévén Nemes Gábor uram is.
 17. Megindulván Ürmösről, jó reggel jöttem haza Nagy-Ajtára Isten hírvél.
 18. Jött haza apám uram Csikból. Ezen az egész nap volt sebes szél és estvére kelve valami kevés esső is.
Quo quis honoratior et acceptior Diis est, eo magis injuriä et odiis mundi obnoxius est. Dictum Pythagorae Sapientis sapientissimum.
Charissimus Deo plenissimus flagellis.
Quem Deus amat etiam flagellat.
Sit nomen Domini propterea benedicendum.

1694.

(1694.) Jan. Ur Isten áldj meg új jókkal ez új esztendőben, hogy tehessek szent nevednek dicsőségire, szegény lelkenek idvességire.

Karácson után való kedden indultam meg hazul, mentem ebédre Felső-Rákosra, vacsorára Somborra. Somborról ebédre Pálosra, vacsorára Erkedre. Erkedről ebédre Héjasfalvára, vacsorára Segesvárra, Szilágyi Pál uramhoz.

1. Januarii mulattam Segesvárrott.
2. Mentem Egrestőre az öcsémhez.
3. Mulattam Egrestőn.
4. Ebéd után megindulván, mentem Maros-Vásárhelyre az gyűlésben.
8. Megindulván, ebédre jöttünk Csapóra, vacsorára pedig Keczére.
10. Mentem Kereszturra az templomba, az nap vissza is jöttem Keczére.
11. Mentünk az urral együtt halászni.

13. Mentem ebédre Földvárira, vacsorára peniglen Enyedre.
 15. Jöttem vissza esmét Keczére.
 17. Mentünk az úrral ő ngával együtt Bodonban, Bethlen Gergely uramhoz.
 18. Mulattunk Bodonban.
 19. Jó hajnalban megindulván, jöttünk ebédre Keczére, volt rettenetes hideg idő.
 22. Mentem az úr ő nga parancsolatjából Csucsra, az nap vissza is jöttem.

Ferendum tantum et sperandum.

25. Mentünk Ozdra gróf uramhoz, visszajövet Kemény Boldisár uramhoz, onnan ismét Keczére.
 29. Megindulván Keczéről, ebédre Elekesre, vacsorára Monorára.
 30. Ebédre mentünk Sorostélyra, vacsorára penig Vizaknára.
 Voltak rettenetes, türhetetlen, hideg, szeles idők, melynek mását régóta fogva senki nem hallotta, se nem látta.
 1. Febr. mentünk bé Isten hírvél Szebenben.
 14. Febr. béütvén Csikban Szépviznél az pogányság, az egész tartományban hat falut elégetett s rablotta.
 17. Febr. ebéd után indultunk ki Szebenből az generalissal együtt, szállottunk meg egy kevesseg Lesesen. Az éczaka mind menvén virratkór érkezünk Köhalomban, ott mulattunk egész tizenegyóráig, estvére mentünk Almásra, onnan Lövétére, ott mulattunk tizenkét óráig, onnan megindulván és egész éczaka menvén, 18-dik hajnalban mentünk bé Csikban Scmolyóra.
 19. Mentünk Szent-Miklósra az úrral ő ngával együtt az vice colonellushoz Mormillihez, az nap vissza is jöttünk ismét Somolyóra.
 21. Indultunk ki Csikból, ebédre mentünk Almásra, vacsorára peniglen Daróczra.
 22. Ebédre Köhalomban, vacsorára mentünk Lesesre.
 23. Ebédre mentünk Uj-Egyházsékbén Uj-Egyházra az király-bíróhoz, vacsorára penig Szebenben.
 24. Szebenből megindulván, mentünk ebédre Sorostélyra, vacsorára penig Mikeszászára.
 25. Ebédre Elekesre, vacsorára peniglen mentünk Keczére.
 Martii 1. megindulván Keczéről, ebédre mentünk Thordára Szabó Jánoshoz, vacsorára Kolosvárira.
 2. Volt rettenetes hideg idő.
 11. Holt meg Gyerőfi György úr.
 14. Tették koporsóban.
 21. Temették el Szamosfalván.
 16. Holt meg Kendefi János uram.
 18. Tették koporsóban.
 28. Temették el az kolosvári templomban, oratiója volt Enyedi

István uramnak, themája volt az léleknek, életnek és halálnak mivoltának bizonyos megtudása.¹⁾

5. Aprilis 11 órakor délelőtt celebráltatott gubernator uram őnga kolosvári kapitányságban való béállatása szép coereconiával, holott háromszáz német egy sorban állván három rendben, egyszersmind lőttenek, hasonlóképpen ágyukkal és thoroczkokkal. Eodem die délután lett szép kívánatos tavaszi esső.

13. Indultunk ki Kolosvárról, mentünk vacsorára Thordára.

14. Megindulván Thordáról, mentünk ebédre Kecére.

15. Jött Liktistain fejedelem az úrhoz Kecére és ott mulattunk egész nap estig.

16. Indultunk meg Kecéről, mentünk ebédre Parajdra, Thoroczkai János uramhoz, vacsorára penig mentünk Harságra.

17. Reggel megindulván Harságról, mentünk nyolcz órakor bé Szebenben.

Ezeken a napokon voltanak szép, nedves, essős idők.

Fac bene et neminem time. Si Deus pro nobis, quis erit contra nos.

24. Apr. Szebenből kiindulván, ebédre Pókafalvára, vacsorára Veres-egyházára.

25. Vingárdra, mulattunk ott két nap, Vai Mikály uram lakodalmában.

26. Onnan ebédre Csesztvére, vacsorára Enyedre, 27. Mulattunk ott.

27. Ebédre Csesztvére, az nap mulattunk ott. 28. Ebédre Pókafalvára, vacsorára peniglen Vizaknára.

28. Ebédre mentünk bé Szebenben.

(Maj.) 19. Indultunk ki Szebenből, ebédre Sorostélyra, vacsorára Pánádra.

20. Ebédre Gabudra, vacsorára penig mentünk Kecére.

23. Mentem Kolosvárra.

23. Jöttem ki Kolosvárról Kecére.

(Jun.) 1. Mentem Csucsra feleltetni s Gabudra. Ebéd után mentem Thordára. Medardus napján volt szép tiszta idő.

12. Ebéd után jöttünk haza Thordáról.

14. Ebéd után indultunk meg, mentünk hálni Csapóra az urral őngval együtt.

15. Ebédre mentünk Marosvásárhelyre, az nap ott is voltunk.

16. Mentünk Gernyeszegre Nagymihályi Ádám és Vai László uramék lakodalmában, mely is nagy pompásan ment véghez, harmad egész napig.

¹⁾ E praedicatio nyomtatásban is megjelent 1697-ben az »*Utolsó tiszteesség*« cz. gyűjteményben, mint ennek 3. p. a. része. (L. röviden Szabó Károly, Régi m. kv. 1506. sz. a.) Czíme következő: Tekintetes Nemzetes Malom-vízi Kendefi János uram koporsóban nyugovó teste felett tött együgyü beszéde, enyedi professor, Enyedi Istvánnak, *Kolosvárott*, 23-dik napján Martiusnak az M. DC. XCIV-ben 4°. F+G. iv, 8 számozatl. levél. A dátumban a könyv nem épen egyezik Csereivel.

18. Indultunk meg Gernyeszegről, ebédre Nyárádtőre, vacsorára Radnóthra.

19. Ebédre mentünk Kecére az gubernator úrral együtt.

20. Junii mentünk Thordára az gyűlésre, voltunk ott usque ad 26., akkor estve felé kiindulván, jöttünk vacsorára Kecére.

28. Mentünk Bodonban Kendeffi Gáspár uram ő kegyelme lakdalmában.

1. Julii lett az fejedelem kézfogása Bethlen Gergely úr leányával.

2. Jöttünk haza Kecére.

16. Mentünk Thordára az ország gyűlésire az úrral együtt.

Jöttünk haza Thordáról Kecére 23-dik. Ezeken az heteken voltak az egész országban, sőt Magyarországon is példa nélkül való hallatlan nagy árvizek, melyek mindenfélé az széna rétekben, vetésekben nagy megbecsülhetetlen károkat tettenek, sőt falukot is elvittének, kimenetelit az jó Isten tudja.

26. Mentünk estvére Ludasra sirató estvére.

27. Mentünk Szent-Pálra, az hol pompásan celebráltatott Thorczkai János uram lakadalma.

30. Jöttünk vissza Kecére.

1. Augusti estve indultunk meg Kecéről, jöttünk vacsorára István-Házára.

2. Ebédre mentünk Megyesre, vacsorára peniglen Szent-Ágotára.

3. Ebédre Báránkyutra, vacsorára penig mentem Kőhalomban.

4. Ebédre jöttem Köpeczre, vacsorára penig haza Isten hírivel.

5. Ebédre Hidvégire, vacsorára Brassóban. Mulattam ben Brassóban.

7. Vacsorára mentem az széna füre.

8. Voltam ott egész napon.

9. Ebédre jöttem haza Isten hírivel.

14. Mentem bé Brassóban.

15. Mentem az Tömösre.

16. Jöttem vissza Brassóban.

Mulattam három nap Brassóban.

18. Ebéd után 4 órakor megindultam Brassóból, s jöttem haza éczaka Isten hírivel.

26. Reggel mentem Ürmösre Maurer Gábor uramhoz, az nap és más nap is estig ottan mulatván, vacsora tájban jöttem haza.

Loquantur mali dummodo nil mali faciant. Svetonius in Octavianus.

(Sept.) 2. Mentem Miklósvarára, Kálnoki Sámuel uramhoz, az nap penig estve felé haza is jöttem Isten hírivel.

3. Mentem Miklósvarára Maurer Gáborhoz, az nap vissza is jöttem.

6. Voltam Miklósvarászéken Miklósvarán¹ az derék székekben, ebédre mentem Kálnoki uramhoz, vacsorára jöttem haza.

8. Reggel mentem Olasz-Telekre Dániel János uramhoz, az nap, más nap is ebédig mulattam ott. Anyámasszonynál hadtam egy darabocska

aranyat, hogy ő kegyelme gyűrűt csináltasson belőle Brassóban, követ is ígirt ő kegyelme beléje.

(Oct.) 1. Mentem az kapitány úr ő kegyelme eleiben, Miklósváraig kísérvén, estve jöttem haza.

Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Deus.

8. Indultam meg hazúl udvarhoz, ebédre jöttem Alsó-Rákosra, vacsorára pedig Pálosra, Donáth Sigmond uramhoz.

9. Ebédre Héjasfalvára, vacsorára Nádasra.

10. Ebédre Egrestőre, az nap ott mulattam.

11. Ebédre Désfalvára, vacsorára pedig Dombóra.

12. Ebédre érkeztem az úrhoz Keczére.

25. Mentem Korda urammal együtt Kolosvárra az sokadalomban, 26-dik itt mulattam és 27-dik indulván ki Kolosvárról, estve felé jöttünk ide Keczére Isten hírvél.

Nil sperari, ut nunquam desperari possem.

Seneca.

4. Novembris mentünk az úrral együtt Tóhátra halászni, holott is igen szép halászatunk volt, estve későn érkezünk haza felé.

18. Indultunk meg Keczéről, ebédre Földvárra, vacsorára pedig Enyedre. 19. Ebédre mentünk Gáltőre, vacsorára pedig Fejérvárra.

20. Ebéd után Borberekben hálni, másnap ebédre Benczezre, vacsorára Bábolnára, az nap mentem Rápótra az generalis eleiben.

21. Mentem ujólag az generalhoz az úr ő ngya parancsolatjából.

22., 23. Mulattunk Bábolnán.

24. Ebéd után megindulván, jöttünk hálni Benczezre. 25. Ebédre Vinczre, vacsorára Fejérvárra.

26. Ebédre Enyedre, az nap ott mulattam.

27. Ebédre Földvárra, vacsorára Keczére.

(Dec.) 10. Indultunk meg Keczéről ebéd után, mentünk hálni az nap Lekenczére.

11. Ebédre Bergenyére, vacsorára Szt.-Királyra.

12. Ebédre mentünk Vásárhelyre.

24. Indultunk meg Vásárhelyről, ebédre Raduótra, vacsorára Keczére.

27. Indultunk meg, mentünk hálni Thordára, Nemes Péter uramhoz.

28. Mentünk ebédre Kolosvárra.

29. Jött bé az gubernator, másnap az general és az fejedelem.

30. Indult el az fejedelem Bécsben.

1695.

Az új esztendő új szomorúsággal virradott fel nekem. *Fiat voluntas Domini.*

(Jan.) 10. Indultunk meg ebéd után Kolosvárról, vacsorára mentünk Thordára.

11. Ebédre jöttünk haza Keczére.
12. Mentem Hariban, onnan jöttem vissza Csucsra és Keczére.
16. Mentünk az úrral együtt Cseszvére, Mikes Mihály uramhoz ő
ngához.
17. Reggel megindulván jöttünk vissza ebédre Keczére.
22. Mentem az úrral együtt Radnótra, az méltóságos regium
Gubernium confluxussainak alkalmatosságával.
26. Jöttünk haza ebédre Keczére.
- (Febr.) 2. Ebéd után indultunk meg az úrral együtt Keczéről, ebéd
után mentünk hálni Szent-Miklósra Bethlen Miklós uramhoz, és onnan ebéd
után megindulván, jöttünk Monorára.
4. Monoráról megindulván ebédre Harságra, vacsorára pedig Viz-
aknára.
5. Ebédre mentünk bé Szebenben.
17. Indultunk ki Szebenből, ebédre Harságra, vacsorára pedig
Mikeszászára, az holott celebratott Szegedi Pál uram kézfogása Bodó
Mihály uram leányával és Bodó György uram leányának keresztelése.
18. Ebédre Elekesre, vacsorára Keczére.
- (Apr.) 27. Indulván meg Kolosvárról, mentünk Keczére estvére.
29. Ebédre Balásfalvára, vacsorára pedig Csanádra.
30. Ebédre Vizaknára, vacsorára pedig Szebenben.
2. Maji fogtak az computushoz.
11. Indultunk ki ebéd után Szebenből, vacsorára későn érkezünk
Sorostélyra.
12. Ebédre Balásfalvára, vacsorára Keczére.
13. Az egész országban rettenetes árvizek.
15. Ebéd után Thordára. 16. Ebédre Kolosvárra. 18. Jöttünk vissza
Keczére.
26. Reggel megindulván, mentünk Thordára az computusra.
28. Ebéd után Magyar-Csesztvére.
29. Ebédre Gyulafi uramhoz Oláh-Csesztvére.
29. (30 ?) Ebédre Fejérvárra az generalhoz.
31. Ebéd után Nagy-Enyedre.
1. Junii ebédre Isten hírivel Keczére.
7. Junii megindulván, mentünk vacsorára Magyar-Csesztvére, Mikes
Mihály uramhoz ő ngához.
8. Ebédre az vajasdi rétben, onnan Gáltőre az gubernator eleiben,
vacsorára pedig Fejérvárra.
13. Indultunk az fejedelem lakadalmában, ebéd után kijöven
Fejérvárról, vacsorára Bervére.
14. Ebéd után jöttünk Balásfalvára.
15. 16. Volt az fejedelem lakadalma Bethlen Catharina kisasz-
szonynyal.
17. Jöttünk vissza Fejérvárra.
19. Vacsorára mentem Sárdra az úrhoz, Száva uramhoz.

20. Reggel jöttem vissza Fejérvárra.
 23. Megindulván Fejérvárról, hálni jöttem Enyedre.
 24. Ebédre az nagy-laki mezőben, vacsorára Keczére.
 25. Indultunk meg Kolosvárra, ebédre Király-Rétire, vacsorára pedig Kolosvárra.
 26. Jött bé Aichpiegel Kolosvárra.
 9. Julii jöttünk el Kolosvárról, egy órakor megindulván, jöttünk nyolcz órakor estve felé Keczére.
 12. Mentünk hálni Bükkösre.
 13. Ebédre Balástelkére, onnan Megyesre az sokadalomban.
 23. Mentem Thordára vacsorára, másnap ebédre Kolosvárra.
 25. Jöttem haza Keczére Isten hírvél.
 (Aug.) 6. Mentünk Thordára az regium Gubernium confluxusára.
 20. Jöttünk vissza Keczére.
 27. Indultam Isten hírvél Thordáról ebédre Keczére, vacsorára pedig Ugrára hálni.
 28. Ebédre Szent-Mártonban, vacsorára pedig Héjasfalva mellett egy darab sarjus helyben.
 29. Ebédre Kaczára, vacsorára pedig Alsó-Rákoson innen egy darab sarjus helyben.
 30. Ebédre Nagy-Ajtára haza.
 (Sept.) 5. Mentem bé Brassóban.
 14. Jöttem ki Ajtára Brassóból.
 26. Sept. mentem Ürmösre Maurer Gábor uramékhoz, estve jöttem haza.
 30. Sept. indultam meg hazul, ebédre Mikvásárra, vacsorára pediglen Benében.
 (Oct.) 1. Ebédre Héjasfalvára, vacsorára pedig Czikmántorra.
 2. Ebédre Egrestőre az öcsémhez, az nap ott is mulattam.
 3. Ebédre széplaki rétben, vacsorára pedig Dátosra.
 4. Ebédre jöttem Keczére.
 6. Ebédre Kocsárdra az úr eleiben, az nap vissza Keczére.
 8. Jó reggel mentünk Thordára, estvére Kolosvárra.
 13. Küldött ki az úr general Korbeli, Szápia és Slik elejökben. Ugyanaz nap jött bé Thordára az saxoniai felséges herczeg. Öt órakor megindulván Thordáról, éczaka érkeztünk Kolosvárra az electorral együtt nagy ágyuk és muskatályok ropogásában.
 14. Volt az gubernator és az úr az electornál ebéden.
 15. 10 órakor ment ki az elector nagy ágyuk és puskák ropogásában.
 16. Jött bé Caprara és Hajszler Kolosvárra.
 17. Jöttem ebédre Thordára, az nap ott mulattam.
 22. Viszszamentem Keczére.
 24. Ebédre Felvinczre, onnan Enyedre.
 25. Ebédre Fejérvárra, onnan Vinczre és Borberekben, onnan vissza Fejérvárra.

26. Sárdra mentem, Száva uramhoz.
 27. Vacsorára jöttem vissza Fejérvárra.
 28. Ebédre Nagy Enyedre, vacsorára pedig Isten hírvél Keczére.
 29. Ebédre Elekesre és azon éczaka Mikeszászára, Szegedi Pál

uramhoz.

30. Hajnalban megindulván ebédre Szebenben, az nap ott mulattam Récsei István uramnál.

31. Ebédre Porumbákra, vacsorára pedig jöttem Ucsára, ott is háltam.

1. Novembris ebédre Fogarasban, vacsorára pedig Vledényben.

2. Reggel 8 órakor Fekete-Halomban, az nap Isten hírive Brassóban.

6. Voltam Régeni János leányai lakadalmában. 7 etiam et 8.

9. Mentem haza Isten hírvél Ajtára.

Nec Domino blando, nec coelo crede sereno, nam facili causa Dominus mutatur et aura.

Princeps illiteratus nil est aliud, quod asinus coronatus.

Dict. Alphonsi Regis.

13. Mentem az Tömösre.

14. Mentem bé Brassóban.

19. Mentünk hálni Rosnyóra.

20. Ebédre Pojána-Marujára, vacsorára pedig Ohábában.

21. Ebédre Fogarasban Boér József uramhoz, onnan Galaczra.

22. Ebédre Nagy-Sinkre, vacsorára Bürkösre.

23. Ebédre Magarira, vacsorára Balástelkére.

24. Ebédre Ádámosra, vacsorára pedig Keczére.

27. Keczéről megindulván ebédre Tóhátra, vacsorára pedig Nevajban (Novaj).

28. Ebédre Gyekében, vacsorára Viczében.

(Dec.) 11. Megindulván Viczéből ebéd után, jöttünk hálni Lompérra.

12. Ebédre Septérre, onnan pedig Örményesre az gubernatorhoz.

13. Ebéd után megindulván jöttünk hálni Balában.

14. Marosvásárhelyre a gyűlésben. Volt Kornis Sigmond úr lakadalma Vásárhelyen.

16. Ebédre mentem Csapóra, vacsorára pedig Keczére.

17. Ebédre Hadrére, vacsorára pedig Nagy-Enyedre.

18. Ebédre mentem Fejérvárra.

19. Voltam ebéden az német commissariusnál, Kunkti (?) uramnál.

20. Mentem vacsorára az úrhoz, Száva uramhoz Sárdra. Estve látott nagy szivárvány napnyugot felé.

22. Indultam meg Sárdról, ebédre Enyedre, vacsorára Nagy-Lakra.

23. Ebédre Keczére, vacsorára pedig a gyűlésben Marosvásárhelyre. Viczéből megindulván ebéd után, vacsorára Székre, Székről ebédre Kolosvárra, vacsorára Nádasra.

1697.

1. Januarii ebédre Egeresre, gróf Gyulaffi uram fiának keresztelésére.
2. Reggel megindulván ebédre Kolosvárra, az nap ott mulattunk.
3. Estvefelé megindulván Thordára.
4. Mulattunk Thordán.
5. Ebédre jöttünk Keczére.
9. Jó reggel mentünk Bogátra, az Thorda vármegyei székgyűlésre.
- 10., 11. Mulattunk ott. 12. Ebédre Keczére.
15. Reggel megindulván, ebédre Elekesre, vacsorára Holdvilágra.
16. Ebédre mentünk Szebenben.
17. 18. Mulattunk Szebenben.
19. Egy órakor kiindulván, vacsorára mentünk Porumbákra.
20. Ebédre Bethlenben, vacsorára pedig Sárkányban.
21. Ebédre Feketehalomban, onnan pedig Brassóban.
26. Megindulván Brassóból, ebédre Eresztevényre, onnan az úr Torjára, mi pedig len Lészfalvára; virratkor 27. mentünk Torjára.
28. Ebédre Szent-Lélekre, onnan vissza Torjára. 28. Jött a general az úrhoz.
29. Mentünk Polyánra Lesz uramhoz, az nap vissza Torjára.
30. Jött a generál az úrhoz Torjára.
31. Indultam meg Torjáról, ebédre Kőrös-Patakra, vacsorára Nagy-Ajtára.
- (Febr.) 4. Megindulván Nagy-Ajtáról, ebédre Eresztevényre, vacsorára Torjára.
7. Mentünk Kézdivásárhelyre, onnan meg vissza Torjára.
8. Ebédre Kászonyfaluban, vacsorára peniglen mentünk Lázárfalvára.
9. Ebédre jöttünk Somolyóra.
11. Ebédre Dánfalvára, onnan Szárhegyre. 12. Mulattunk Szárhegyen Lázár F. uramnál.
13. Ebédre Dánfalvában, onnan Somolyóra.
16. Tapolczára Sándor János uramhoz, onnan meg vissza Somolyóra.
17. Ebédre Szent-Imrére. 18. Ebédre Nagy-Bacsonban, vacsorára Barótra.
19. Ebédre Alsó-Rákosra. 20. Ebédre Kaczára, onnan Bögözben.
24. Ebéd után mentünk N.-Galambfalvára.
25. Ebédre Kis-Bunra, Bethlen János uramhoz.
26. Ebédre Segesvárra, onnan estvére Keresdre, Bethlen Elek úr temetésére.
28. Ebédre Almásra, vacsorára Darlaczra; az nap holt meg Haller János úr.
- (Mart.) 1. Tették koporsóban Haller János uramat.
3. Jöttünk Keczére.
7. Mentünk ebédre Csapóra, onnan Kerelő-Szent-Pálra.

8. Temették el Haller János uramat, az nap vissza is jöttünk Keczére.

11. Ebédre Tordára, onnan Kolosvárra.

17. Apr. megindulván Kolosvárról ebéd után mentünk hálni Thordára.

18. Ebédre mentünk Keczére.

23. Ebéd után megindulván jöttünk Thordára.

27. Ebédre jöttünk Thordáról Keczére.

1. Maji kezdődött el az egész országban a közönséges böjt pro pace universa Europaea.

6. Maji Kolosvárnak jobb része elégett délután egy s két óra között.

4. Mentünk volt Thodára, onnan ugyanaz nap vissza Keczére.

10. Lett a kézfogásom Isten rendelésiből.

12. Ebéd után mentünk Ceszvére.

15. Délután Fejérvárra.

16. Ebéd után mentünk Benczeczre.

17. Ebéd tájban mentünk a gyógyi feredőben.

23. Megindulván onnan, jöttünk hálni a balaméri mezőben, rettenetes szélvész, mennydörgések, mennykőhullások, villámlások voltak azon az éczakán.

24. Ebédre jöttünk Fejérvárra.

28. Ebédre mentünk Sárdra az úrhoz Száva uramhoz, onnan vissza Fejérvárra.

Én Istenem, én édes Istenem, valjon meddig kesergetsz engemet, mikor hozod el az én vigasztalásomnak idejét és mikor fordítod hozzám a te orcádot, talán ideje volna, ha már egyszer könnyörülnél én rajtam, ideje volna, ha megesnék a te édes atyai szived az én nyomoruságimon, ideje volna uram, ha megszánád az én szenvedéseimet és megörvendeztetnéd az én bús lelkeimet.

3. Aug. ¹⁾ mentünk ebédre Keczére.

11. Ebéd után megindulván, hálni Thordára.

12. Thordáról ebédre mentünk Kolosvárra.

18. Kiindulván Kolosvárról, ebédre bonczidai rétben, onnan Szamosujvárra.

19. Ebéd után megindulván mentünk Aknára, onnan pediglen Désre.

20. Megindulván Désről Szásznyiresre, Váralyára, Ujfaluban, onnan Viczében.

27. Aug. ebéd után megindulván Kentelkére. 28. Ebédre Beszterczére.

29. Ebédután megindulván Viczében.

2. Septembris megindulván Viczéből, ebédre a légeni mezőben, onnan Szent-Jakabra.

3. Ebédre jöttünk Keczére.

9. Megindulván Keczéről, ebédre a balástelki rétben, vacsorára Musnára.

10. Ebédre jöttem Szt.-Ágothára, vacsorára peniglen jöttem Leblekre.

¹⁾ A junius és julius havi bejegyzések ki vannak tépve.

11. Ebédre Homoród-Szent-Péterre, vacsorára az felső-rákosi rétben.
 12. Mentem reggel Ajtára Isten hírivel.
 13. Ebédre mentem Hidvégire Nemes Gábor uramhoz, onnan estvére Brassóban.
 14. Voltam keresztelőben Régeniné asszony nál.
 15. Mentem Hétfaluban mulatni.
 17. Indultam ki ebéd után Brassóból, jöttem haza Isten hírivel N.-Ajtára.
 20. Indultam meg hazul, ebédre Karácsonfalvára, vacsorára Kajdicsfalvára.
 21. Ebédre Makfalvára, onnan Kálban.
 23. Ebédre mentem a nyárádtői rétben, onnan pedig estvére Keczére.
 27. Ebédre jöttem bé az úrral Thordára.

NB. Mulólag, futólag urak kedve jár,
 Udvarban kevés van kegyes nézd el bár ;
 Sok időt, esztendőt ott töltened kár.

NB. Sanctissime dictum.¹⁾

(Oct.) 4. Ebéd után megindulván jöttünk hálni Patában. 5. Ebédre Kolosvárra.

10. Ebédre jöttünk Thordára. Volt Thordán Vas Dániel úr lakadalma Mikó Ilona asszonynyal a kamara háznál (?)

11. Ebédre jöttünk Keczére.

13. Indultunk meg Keczéről, ebédre N.-Enyedre, vacsorára Fejérvárra.

17. Voltam Hariban, jöttem vissza Keczére.

22. Volt a lakadalmam Keczen méltóságos gróf úr ő nga házá nál, násznagyom volt gróf Pekri Lőrincz úr, vőfély Apor Péter úr, nyoszolyó asszony Kemény Boldizsárné asszonyom, nyoszolyó leány a leánya.

23. Ebéd után megindulván, hálni Csapóra. 24. Ebédre Nyárádtőre, onnan Kálban.

Non est consilium contra Deum.

29. Megindulván Kálból, ebédre Nyárádtőre, vacsorára Radnóthra.

30. Ebédre mentem Keczére, vacsorára pedig Thordára.

31. Ebédre mentünk Kolosvárra.

5. Nov. indultak meg ebéd után az urak Kolosvárról Bécsben. Mentem hálni Thordára.

7. Thordáról ebédre Egerbegyre, onnan hálni Radnóthra, Balog Ferencz uramhoz.

8. Jöttem Kálban Isten hírivel.

15. Mentem által Szent-Mártonban, jöttem vissza Kálban.

25. Estvére mentem Jobbágyfalvára Tóth Istvánné asszonyomhoz.

26. Estve felé jöttem vissza Kálban.

¹⁾ E verssorok a naptárban vannak s ő az ez évi kellemetlenségeire célozva emelte ki.

28. Mentem Illyében Donáth Sigmond uramhoz, az nap vissza Kálban.

30. Jobbágyfalvára Almádi uramhoz. Ugyanaz nap estvére jöttem vissza Kálban.

(Dec.) 2. Ebéd után megindulván mentem Gálfalvára Ozdi György uramhoz.

3. Mulattam Gálfalván egész nap.

4. Ebédre mentem Jobbágyfalvára, onnan penig mentem Kálban.

12. Mentem Ernyében, onnan penig jöttem ebéd után vissza Kálban.

13. Indultam haza felé Isten hírivel, vacsorára mentem Gálfalvára.

14. Mentem ebédre Szent-Istvánra, vacsorára Martonosban.

15. Mulattam Martonosban Gálffi Christophné aszszonyomnál.

16. Jöttem Kajdicsfalvára Török István uramhoz.

17. Ebédre mentem Recsenédre, onnan mentem Baróthra.

18. Jöttem haza N.-Ajtára Isten hírivel.

23. Voltam a mezőre vadászni.

1698.

Szent jó úr Isten, ez új esztendőnek minden résziben áldj meg új lelki s testi áldásiddal.

(Jan.) 1. Ebéd után mentem Bölönben, Kálnoki Farkas uramhoz, az nap vissza is jöttem.

Stephani Bathori regis Poloniae gloriosi dicta: Deum, inquit, tria sibi servasse: Ex nihilo aliquid creare. 2. Futura praenunciari. 3. Conscientiis hominum dominari.

15. Mentem bé Brassóban.

20. Jöttem ki ebéd után Brassóból és estvére jöttem haza isten hírivel.

(Febr.) 4. Mentem Bölönben Cserei Farkas uramhoz, törvény tételre.

5. Mentem Hidvégire, Nemes János uramék közt való divisióra.

6. Ebéd után jöttem haza Hidvégiről.

9. Mentem Miklósvarra az aszszonyhoz, Kálnoki Sámuelné aszszonyomhoz szolgálának lakadalmára; ugyan azon ézaka jöttem is vissza.

15. Mentem bé Brassóban.

17. Ebéd után megindulván jöttem haza.

19. Mentem Ürmösre Maurer uramékhoz, az nap estve vissza Ajtára.

(Maj.) 9. Mentem Ürmösre Maurer uramékhoz, az nap ott is mulattam.

10. Ebéd után jöttem haza Isten hírivel.

20. Mentem Ürmösre Maurer uramékhoz ebédre, az nap vissza is jöttem.

24. Mentem Ürmösre, onnan Miklósvarára Kálnokiné aszszonyomhoz, estvére mentem Vargyasra Dániel Mihály uramékhoz, ott is háltam.

25. Mentem Bardoczra Fekete Pál uramhoz ebédre, az nap vissza is jöttem N.-Ajtára.

27. Ebédre mentem Hidvégire Nemes Gábor uramhoz, onnan mentem bé estvére Brassóban.

31. Ebéd után indulván ki Brassóból, mentem Isten hírivel haza Ajtára.

(Jun.) 6. Indultam meg hazul udvarhoz, ebédre jöttem Ürmösre, vacsorára Hévizre.

7. Ebédre Mártontelkére, vacsorára Kövesdre Boér Gábor uramhoz.

8. Mulattam Kövesden.

9. Ebédre szent-ágotai rétbén, vacsorára Mikeszásszára.

10. Mulattam Mikeszásszán.

11. Ebédre az balásfalvi rétbén, vacsorára a gáltói rétbén.

12. Isten hírivel bé Fejérvárra.

(Jul.) 12. Indultunk meg a megyesi sokadalomba, ebédre a túri rétbén, vacsorára Mikeszásszára.

13. Ebédre mentünk bé Megyesre.

15. Ebéd után megindulván Hosszuaszóra.

16. Ebédre Bervére, vacsorára pedig Fejérvárra.

23. Indultunk el Fejérvárról, ebédre Nagy-Enyedben, vacsorára Nagy-Lakra.

24. Darlaczra ebédre, vacsorára mentünk Ebesfalvára.

24. Voltunk Szent-Miklóson, temették el Bethlen Miklós úr leányát.

26. Ebédre mentünk Keresdre.

27. Temették el Bethlen Gergely úr testit, felesége testivel együtt.

28. Megindulván ebéd után, hálni Bonyhára.

29. Ebédre Kutyalvára, onnan Keczére.

1. Augusti megindulván Keczéről, ebédre nagy-enyedi rétbén, onnan Fejérvárra.

11. Megindulván Fejérvárról, ebédre Enyedre, onnan Keczére.

14. Indultam meg hazafelé, ebédre a nyárádtői rétbén, estvére Kálban.

16. Kálból megindulván, ebédre szent-demeteri rétbén, vacsorára Segesvárra.

17. Ebédre Héjasfalvára, vacsorára Kaczára.

18. Ebédre rákosi rétbén, onnan Isten hírivel Nagy-Ajtára.

27. Voltam Ürmösön, az nap estve haza is jöttem Ajtára.

30. Voltam Ürmösön, jöttem haza az nap.

(Sept.) 3. Mentem bé Brassóban. Az nap estve kilencz és tiz óra között volt földindulás a városon.

4. Három órakor kiindulván délután Brassóból, jöttem haza N.-Ajtára.

12. Indultam meg hazul udvarhoz, ebédre szentpáli rétbén, hálni Kajdicsfalvára.

13. Ebédre szolokmai rétbén, onnan pedig estvére Kálban.

14. Ebéd után Kálból megindulván, vacsorára jöttem Ugrára.
15. Ebédre jöttem Kecére az úrhoz.
18. Ebédre Czikudra, hálni jöttünk az úrral együtt Szent-Jakabra.
19. Ebédre a gyekei rétben, hálni jöttünk Feketelakra.
20. Ebédre jöttünk Viczében.
22. Megindulván ebédre Császáriban, vacsorára pedig Székre.
23. Sept. ebédre mentünk Kolosvárra.
24. Kiindulván ebéd után Kolosvárról, hálni jöttünk Thordára.
25. Ebédre jöttünk Kecére.
30. Megindulván ebédre a hari rétben, onnan estvére Ispánlokára.
1. Octob. ebédre Aszszonynépire, hálni jöttünk Bédre.
2. Jöttünk ebédre Fejérvárra a gubernium gyűlésire.
11. Ebéd után megindulván, hálni mentünk Sebeshelyre.
13. Ott halasztattunk, estvére későn jöttünk Fejérvárra.
21. Állott bé az országgyűlése.

9. Novembr. Az egész országban mindenütt rendkívül való tempetas volt, kivált Háromszéken, Csikban hallatlan jégesső, mennydörgések, villámlások hajnaltájban, még mikor szép tiszta idő volt, az égen a csillagok öszve futostanak, az égnek mintha a közepi megnyilt volna és rettenetes nagy fényesség látszott egész Moldova felé, ugyanakkor láttatott az égen mint egy kéz s a kézben egy kasza ; sok egyéb csudadolgok is láttattanak, melyeknek kimeneteleket a jó Isten tudja.

Ujgyház-székben egy szegény embert az executorok kényszerítvén a portio megfizetésire, azt felelte : ihol ugymond, a fejemet üssétek el s a véretem vegyétek el, mert nekem egyebem nincsen, vagyha nem kell. bocsássatok el, hitemet, feleségemet, gyermekeimet béviszem Törökországban, ott eladom s a mit értek adnak, igaz lelkekre néktek visszahozom.

Timenti dominum omnia in bonum cooperantur.

Moriar ut oriar. Non est currentis, neque volentis, sed miserentis Dei.

Rom. 9.

*Aquilam coronâ quando coronasti,
Tunc aquilae unguis non considerasti,
Miserias ergo quas enumerasti,
Habes ab aquilâ, quam bene probasti.*

(Dec.) 13. Lett vége az országgyűlésinek.

15. Indultunk meg Fejérvárról, jöttünk hálni Nagy-Enyedre.
17. Ebédre jöttünk Kocsárdra, vacsorára pedig Kecére.
20. Indultunk meg Kecéről ebéd után, jöttünk Thordára.
21. Ebédre Kolosra, hálni Székre. 22. Jöttünk ebédre Viczében.

Infoelix semper infoelix.

Közli : FERENCZI ZOLTÁN.